

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 16

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ФІЛОСОФІЇ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»

спеціальності 033 Філософія

освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»

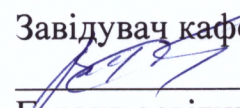
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя

кафедра філософсько-історичних студій та масових комунікацій

Схвалено на засіданні кафедри
філософсько-історичних студій та
масових комунікацій

28 серпня 2023 р., протокол № 1

Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-професійної
програми

 Вадим СЛЮСАР

Розробник: д. філос. н., доц. Вадим СЛЮСАР

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 2 / 16

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність 033 «Філософія»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 4,4	Освітній ступінь: «бакалавр»	32 год.
		Практичні
		48 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		40 год.
Індивідуальні завдання		
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 65% / 35 %

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 3 / 16

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освітня компонента «Основи філософії» належить до циклу загальної підготовки нормативних освітніх компонент навчального плану підготовки студентів з спеціальності 033 «Філософія», освітньо-професійної програми «Масові комунікації, коучинг та консалтинг».

Метою дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти навичок виявляти, систематизувати і критично осмислювати світоглядні компоненти, включені в різні сфери гуманітарного знання.

Предметом дисципліни є сукупність філософських принципів, функцій, методів пізнання, ідей, які постають як система поглядів на світ в цілому і місце в ньому людини.

Завдання:

- формувати цілісний духовний світ особистості, що усвідомлює власну гідність, місце в суспільстві, мету й сенс життя, є соціально активною, відповідальною за свої вчинки та здатною до свідомого прийняття рішень;
- розвивати вміння виявляти, аналізувати та критично осмислювати світоглядні засади, філософські ідеї й цінності, інтегровані в різні сфери гуманітарного знання та соціальної практики;
- сформувати методологічну культуру, адекватну сучасним вимогам, що дає змогу враховувати у професійній діяльності соціальні, екологічні та психологічні наслідки, поєднувати технічні, культурні й гуманітарні чинники в єдиний системний комплекс, співвідносити спеціально-наукові та професійні завдання з гуманістичними цінностями;
- розвивати навички філософського мислення, аргументації, логічного аналізу, інтерпретації та рефлексії як підґрунтя для подальшої професійної підготовки у сфері масових комунікацій, коучингу та консалтингу;
- сформувати базові логічні вміння: оперування поняттями, судженнями й умовиводами, виявлення логічних помилок, побудову коректних аргументів і контраргументів, аналіз структури міркувань та дискурсів;

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 16. Здатність ведення переговорів через поетапне досягнення згоди між партнерами за наявності суперечливих інтересів; здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

СК 1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.

СК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 4 / 16

СК 6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

СК 7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

СК 8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими **наступних програмних результатів навчання** за спеціальністю 033 «Філософія»

ПР 1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.

ПР 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

ПР 3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.

ПР 8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.

ПР 11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ПР 12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПР 14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

ПР 16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПР 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Програма навчальної дисципліни Модуль 1

Змістовний модуль 1. Типологія філософських систем

Тема 1. Філософія та її місце в системі культури

Відношення «людина-світ» як фундаментальна філософська проблема. Еволюція типів світогляду та їх вплив на формування філософської проблематики.

Особливості філософії як теоретичної форми світогляду. Сутність філософської проблематики. Філософія і філософування. Смесложиттєві чинники філософування.

Філософія як спосіб духовно-практичного осягнення світу. Філософські парадигми та типи філософування. Епістемний та софійний типи філософування. Знання та мудрість. Філософський поліцентризм. Багатоманітність форм і способів буття філософії.

Особливості філософського пізнання. Світогляд і метод.

Структура філософії як теоретичної системи.

Філософія як тип духовності. Співвідношення філософії з іншими типами духовності. Філософська культура, філософська традиція. Роль особистості у філософії. Соціокультурне призначення філософії.

Тема 2. Філософія Давнього Сходу. Антична філософія

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 5 / 16

Зародження філософської думки та формування західної та східної парадигми філософування. Особливості античної філософії, її походження та історичні межі. Періодизація античної філософії, до сократівський період, класична грецька філософія, елліністичний період. Натурфілософські концепції античної філософії. Космоцентризм античної філософії як спроба побудови раціоналізованої картини світу. Антропологічна проблематика: Сократ, стоїки, епікурейці, кініки. Філософські ідеї Платона. Філософська система Арістотеля. Особливості постановки і вирішення онтологічних, гносеологічних, антропологічних, методологічних проблем в античній і східній філософії. Проблема буття і небуття та пошук першоначала. Зародження логіки. Закони формальної логіки. Діалектика. Роль морально-естетичного начала в тлумаченні людського буття.

Тема 3. Філософська думка Середніх віків та Відродження

Проблема співвідношення віри і розуму, філософії та релігії як основні в середньовічній філософії. Тлумачення і доведення буття Бога. Проблема універсалій: номіналізм і реалізм. Розвиток схоластики як формування раціоналістичного підходу до релігійної проблематики. Арабомовна філософська думка.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія

Розвиток онтологічних, гносеологічних та методологічних проблем XVI-XVIII ст. Формування класичного типу раціональності. Механіцизм, раціоналізм та емпіризм в західноєвропейській філософії Нового часу. Тлумачення матерії та субстанції. Пізнавальний оптимізм та скептицизм.

Основні риси та особливості філософії Просвітництва. Особливості антропоцентризму Відродження у порівнянні з механістичним підходом до людини в XVII ст. і антропоцентризмом Просвітництва.

Німецька класична філософія (Філософія німецького ідеалізму) як втілення класичного типу раціональності «Коперніканський переворот» І. Канта. Філософська система та метод Г. Гегеля. Діалектика. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Тема 5. Сучасна світова філософія

Загальна характеристика сучасної філософської парадигми. Основні риси та принципи філософії марксизму. Проблема людини: практика, відчуження, свобода, гуманізм. Матеріалістичні засади соціальної філософії. Філософія марксизму як втілення соціальної раціональності. Вплив марксизму на філософські течії XX ст.

Виникнення і особливості неklasичних філософських вчень в XIX ст. Антираціоналістичний характер «філософії життя». Екзистенційна філософія: проблема існування (екзистенції) людини, проблема буття людини та буття світу, проблема свободи людини. Проблема інтенціональності свідомості і «життєвий світ» в феноменології Е. Гуссерля. Філософська антропологія як течія ірраціонально-гуманістичного напрямку (ідеї Макса Шелера, Гельмута Плеснера, Еріха Ротхакаера, Ернста Кассіраера). Постгуманізм і трансгуманізм: філософські виклики (Харауей, Бостром, Брайдотті).

Тема 6. Філософська думка в Україні

Особливості формування і основні риси філософських ідей Київської Русі.

Боротьба проти католицизму, обґрунтування православної догматики та формування професійної філософії в Україні (XVI-XVII ст.). Раціоналістичний напрям філософських пошуків у Києво-Могилянській академії. Просвітницький характер філософії Г. Сковороди. Українська філософія XIX-XX ст. у контексті світової філософської думки. «Філософія серця» П. Юркевича. Сучасний стан філософської думки в Україні.

Зміна філософської парадигми у філософії XX ст. і становлення неklasичного типу раціональності. Плюралізм течій і напрямків. Сцієнтизм та антисцієнтизм.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 6 / 16

Проблема наукового знання, мови: неопозитивізм, постпозитивізм, структуралізм, прагматизм. Антропологічні орієнтації філософської герменевтики.

Проблема людини як основна проблема філософії ХХ ст. Формування нової онтології. Особливості тлумачення сутності людини, її буття, свободи, творчості, комунікації, трансценденції в екзистенціалізмі, персоналізмі, філософській антропології, неофройдизмі.

Основні напрямки та течії посткласичної філософії. Українська філософія в діаспорі (В. Зеньковський, Д. Чижевський) та її вплив на західну думку.

Змістовний модуль 2. Основні філософські проблеми

Тема 7. Філософське розуміння світу.

Категоріальне моделювання онтологічної проблематики. Категорія буття, її філософський сенс і специфіка. Основні форми буття. Буття та небуття. Всесвіт, універсум, світ, життєвий світ: філософський зміст.

Проблема єдності та багатоманітності світу. Поняття «матерія», «субстанція» та їх історико-філософська генеза. Монізм, дуалізм, плюралізм.

Суперечність та процесуальність буття. Рух та розвиток. Осмислення проблеми розвитку та його критеріїв в історії філософії.

Основні філософські концепції розвитку. Діалектика та її різновидності. Понятійно-категоріальний апарат діалектики.

Риси і особливості синергетики як сучасної концепції розвитку. Поняття простору і часу. Специфіка просторово-часових характеристик в різних формах буття. Основні концептуальні підходи в тлумаченні простору та часу.

Час та вічність: релігійне, наукове та філософське тлумачення. Людиновимірність простору і часу.

Тема 8. Філософське осмислення людини.

Людина як проблема філософії: історія та сучасність. Проблемність людського буття: есенційні та екзистенційні підходи.

Плюралістичність філософських концепцій людини: натуралістична, релігійна, соціологічна, космологічна, екзистенціальна.

Проблема походження людини: філософські, релігійні та наукові підходи. Антропосоціогенез: основні чинники та їх взаємозв'язок.

Буття людини як буття можливостей. Творчість, свобода, відповідальність як форма реалізації можливісного виміру людського буття. Унікальність і універсальність людського буття.

Феномен творчості. Головні концепції творчості в історії філософії. Творчість, свобода, об'єктивація і комунікація. «Трагедія» творчості. Розвиток творчих здібностей людини.

Життя і смерть: вихідна проблема людського буття. Життя як цінність.

Свобода як цінність. Свобода і необхідність. Свобода і відповідальність.

Єдність і багатоманітність людського буття та проблема його достатності. Сутність відчуження, форми його вияву та шляхи подолання. Пошук сенсу людського життя.

Тема 9. Свідомість як духовний феномен і предмет філософського аналізу.

Духовні виміри людського буття: дух, душа, свідомість, самосвідомість, несвідоме, ментальність, духовність. Різні підходи до тлумачення духовності в історії філософії і культури.

Походження і сутність свідомості як філософська проблема. Свідомість як субстанція. Свідомість як відображення. Свідомість як суб'єктивна реальність. Проблема ідеального. Буттєвий і рефлексивний шари свідомості. Значення і смисл.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 7 / 16

Властивості свідомості: універсальність, суб'єктивність, комунікативність, активність, системність. Свідомість і мова.

Свідомість як система. Проблема несвідомого. Архетипи колективного несвідомого. Роль несвідомого в людському бутті.

Свідомість та самосвідомість. Сутність, рівні та форми самосвідомості. Індивідуальні та колективні форми самосвідомості. Специфіка національної самосвідомості.

Суспільна, масова, індивідуальна свідомість. Ідеологія, утопія, міфологічна свідомість.

Тема 10. Гносеологія: проблема пізнання та істини.

Пізнавальний процес як взаємодія логічно-дискурсивного та інтуїтивно-художнього пізнання. Знання та віра як способи осягнення світу Основні гносеологічні концепції філософії. Пізнання як відображення і творчість.

Діалектика чуттєвого і раціонального в процесі пізнання. Форми логічно-дискурсивного пізнання: поняття, судження, умовиводи. Основні закони правильного мислення.

Проблема істини в філософії та науці: історичний і сучасний контекст. Філософські концепції істини. Істина як процес. Проблема об'єктивності істини та її критеріїв у науково і ціннісно-орієнтованому пізнанні. Істина і метод пізнання, Істина і буття.

Наукове пізнання як філософська проблема. Основні поняття і структура науки. Наукове пізнання та наукове дослідження: категорії, форми та методи. Логіка та методологія наукового пізнання. Евристика наукового пошуку.

Наука як соціальний інститут суспільства. Особливості сучасної науки. Сучасна наукова картина світу.

Особливості методологічного мислення сучасної науки. Зміна типів раціональності. Стиль мислення і філософія.

Раціональність і виміри людського буття. Наука і мораль в сучасній культурі.

Проблема розвитку в філософії. Діалектика і її альтернативи

Поняття розвитку. Моделі розвитку. Розвиток і саморозвиток. Метафізика і діалектика. Типи діалектики. Категорії та закони діалектики. Суперечність і процесуальність буття світу і людини. Причинні та телеологічні зв'язки. Циклічність та поступовість в розвитку. Прогрес і регрес.

Тема 11. Соціальне буття та його специфіка. Філософія історії.

Практика як основа суспільної життєдіяльності людини. Категоріальне моделювання практичного способу людського буття в соціальному та культурному просторі і часі.

Соціальність як вимір людського буття. Поняття суспільства і суспільного буття. Філософські принципи аналізу суспільства.

Природа як передумова існування людини. Особливості взаємодії людини і природи. Відмінність у ставленні до перетворення природи в західній і східній культурі.

Суспільство як цілісна система. Соціальні інститути і спільності.

Історичність буття людини і суспільства. Способи осягнення історії. Проблема періодизації та спрямованості історії. Єдність історії.

Індивідуальне і соціальне в суспільному бутті. Буття людини як співбуття. Комунікативна природа соціального.

Ідея прогресу в соціальній філософії та концепції її осягнення. Філософські та історіософські, есхатологічні концепції прогресу. Критерії прогресу. Проблема «ціни» прогресу. Добро і зло в історії.

Техніка як соціокультурний феномен. Науково-технічний прогрес: сутність, наслідки, перспективи. Технократизм і проблеми гуманізації техніки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 8 / 16

Проблемність і суперечливість сучасного цивілізаційного розвитку та соціально-культурні імперативи його осмислення.

Сенс історії та сучасна світова соціальна стратегія.

Змістовний модуль 3. Основи логіки

Тема 12. Предмет, значення та історичний розвиток логіки

Предмет логіки як науки. Логіка як теорія правильного мислення. Місце логіки в системі наук: зв'язок з філософією, психологією, мовознавством, інформатикою. Формальна та діалектична логіка: відмінності та взаємодоповнення. Значення логіки для повсякденного мислення, науки, права, аргументації. Історія логіки: Арістотель і силогістика, стоїки, середньовічна логіка, логіка Нового часу (Бекон, Декарт, Лейбніц), математична логіка (Буль, Фреге, Рассел, Гільберт), сучасні напрямки (модальна, інтуїціоністська, багатозначна логіка). Значення логіки в інформаційному суспільстві та штучному інтелекті.

Тема 13. Поняття

Логічна характеристика понять. Поняття як форма мислення: визначення, структура (зміст і обсяг). Ознаки предметів, суттєві та несуттєві. Види понять: конкретні та абстрактні, одиничні, загальні, порожні, безмежні. Позитивні та негативні, збірні та роздільні, співвідносні поняття. Логічні відношення між поняттями: тотожність, рівнозначність, підпорядкування, перехрещення, суперечність, протилежність (контрарність). Логічні операції з поняттями: обмеження та узагальнення, поділ та класифікація понять. Правила поділу: співрозмірність, послідовність, вичерпність, дихотомічний поділ. Визначення понять: номінальне, реальне, генетичне, через найближчий рід і видову відмінність. Правила та помилки визначення (занадто широке/вузьке, коло у визначенні, тавтологія, суперечність).

Тема 14. Судження

Структура та види суджень. Судження як форма мислення: зв'язок суб'єкта, предиката, зв'язки. Висловлювання, речення та судження. Істинність і хибність суджень. Прості судження: атрибутивні (категоричні), судження існування, судження відношення. Категоричні судження: структура ($S - P$), кількість (загальні, часткові, одиничні), якість (стверджувальні, заперечні). Логічний квадрат: відношення між А, Е, І, О (контрарність, субконтрарність, суперечність, підпорядкування). Складні судження: кон'юнкція, диз'юнкція (суворі та невиключні), імплікація, еквівалентність, заперечення. Таблиці істинності для логічних сполучників. Модальні судження: можливість, необхідність, випадковість, неможливість. Основні закони логіки: закон тотожності, закон суперечності (не суперечності), закон виключеного третього, закон достатньої підстави.

Тема 15. Умовивід

Види та правила умовиводів. Умовивід як форма мислення: отримання нового знання з наявного. Безпосередні умовиводи: перетворення, обернення, протилежність, висновок за логічним квадратом. Категоричний силлогізм: структура (велика та мала посилки, висновок), фігури та моди. Правила категоричного силлогізму: правила термінів, правила посилок, правила висновку. Ентимема, епікейрема, сорит, полісиллогізм. Умовно-категоричні умовиводи: *modus ponens*, *modus tollens*, помилкові форми (ствердження наслідку, заперечення підстави). Розділові та умовно-розділові (лематичні) умовиводи: дилема, трилема, конструктивні та деструктивні. Індуктивні умовиводи: повна та неповна індукція, методи встановлення причинних зв'язків (Мілль). Аналогія як вид умовиводу. Ймовірнісні міркування.

Тема 16. Доведення, спростування та аргументація

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 16

Доведення як логічна операція: теза, аргументи, форма доведення. Види доведення: пряме та непряме (від супротивного, *reductio ad absurdum*). Методи доведення: дедуктивне, індуктивне, за аналогією. Спростування: спростування тези, спростування аргументів, спростування форми доведення. Помилки в аргументації: логічні (підміна тези, аргумент до особи, до публіки, до авторитету, до невігластва), софізми та паралогізми. Гіпотеза: побудова, перевірка, роль у пізнанні. Аргументація в науці, праві, публічних дискусіях: правила коректної полеміки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усьо- го	у тому числі				
л		п	лр	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовний модуль 1. Типологія філософських систем						
Тема 1 Філософія та її місце в системі культури	6	2	2	–	–	2
Тема 2. Філософія Давнього Сходу. Антична філософія	8	2	4	–	–	2
Тема 3. Філософська думка Середніх віків та Відродження	6	2	2	–	–	2
Тема 4. Філософія Нового та Провітництва. Німецька класична філософія	8	2	4	–	–	2
Тема 5. Сучасна світова філософія	8	2	4	–	–	2
Тема 6. Філософська думка в Україні	6	2	2	–	–	2
Всього	42	12	18	–	–	12
Змістовний модуль 2. Основні філософські проблеми						
Тема 7. Філософське розуміння світу	7	2	2	–	–	3
Тема 8. Філософське осмислення людини	7	2	2	–	–	3
Тема 9. Свідомість як духовний феномен і предмет філософського аналізу	7	2	2	–	–	3

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 16

Тема 10. Гносеологія: проблема пізнання та істини. Діалектика	11	2	6	–	–	3
Тема 11. Соціальне буття та його специфіка. Філософія історії	8	2	4	–	–	2
Всього	40	10	16	–	–	14
Змістовний модуль 3. Основи логіки						
Тема 12. Предмет, значення та історичний розвиток логіки	7	2	2	–	–	3
Тема 13. Поняття	7	2	2	–	–	3
Тема 14. Судження	9	2	4	–	–	3
Тема 15. Умовивід	7	2	2	–	–	3
Тема 16. Доведення, спростування та аргументація	8	2	4	–	–	2
Всього	38	10	14	–	–	14
Разом	120	32	48	–	–	40

5. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1 Філософія та її місце в системі культури	2
2.	Тема 2. Філософія Давнього Сходу. Антична філософія	4
3.	Тема 3. Філософська думка Середніх віків та Відродження	2
4.	Тема 4. Філософія Нового та Просвітництва. Німецька класична філософія	4
5.	Тема 5. Сучасна світова філософія	4
6.	Тема 6. Філософська думка в Україні	2
7.	Тема 7. Філософське розуміння світу	2
8.	Тема 8. Філософське осмислення людини	2
9.	Тема 9. Свідомість як духовний феномен і предмет філософського аналізу	2
10.	Тема 10. Гносеологія: проблема пізнання та істини. Діалектика	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 16

11.	Тема 11. Соціальне буття та його специфіка. Філософія історії	4
12.	Тема 12. Предмет, значення та історичний розвиток логіки	2
13.	Тема 13. Поняття	2
14.	Тема 14. Судження	4
15.	Тема 15. Умовивід	2
16.	Тема 16. Доведення, спростування та аргументація	4
	Разом	48

6. Самостійна робота

1. Філософія та її місце в системі культури

Філософія як тип духовності. Співвідношення філософії з іншими типами духовності. Філософська культура, філософська традиція. Роль особистості у філософії. Соціокультурне призначення філософії.

2. Філософія Давнього Сходу. Антична філософія

Зародження логіки. Закони формальної логіки. Діалектика в античній філософії. Роль морально-естетичного начала в тлумаченні людського буття.

3. Філософська думка Середніх віків та Відродження

Проблема особистості у філософії Відродження.

4. Філософія Нового та Просвітництва. Німецька класична філософія

Рационалізм (Р. Декарт, Г. Лейбниц, В. Спіноза)

5. Сучасна світова філософія

Релігійна філософія ХХ ст.

6. Філософська думка в Україні

Філософські ідеї в культурі Київської Русі.

Філософія в Києво-Могилянській академії.

Філософія Гр. Сковороди.

«Філософія серця» П. Юркевича.

Сучасний стан філософської думки в Україні.

7. Філософське розуміння світу

Риси і особливості синергетики як сучасної концепції розвитку.

Людиновимірність простору і часу.

8. Філософське осмислення людини

Єдність і багатоманітність людського буття та проблема його достатності.

Сутність відчуження, форми його вияву та шляхи подолання

Пошук сенсу людського життя.

9. Свідомість як проблема філософії.

Свідомість та самосвідомість. Сутність, рівні та форми самосвідомості.

Індивідуальні та колективні форми самосвідомості.

Специфіка національної самосвідомості.

10. Гносеологія: проблема пізнання та істини

Суперечність і процесуальність буття світу і людини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 16

Причинні та телеологічні зв'язки.

Циклічність та поступовість в розвитку.

Прогрес і регрес.

11. Соціальне буття та його специфіка

Техніка як соціокультурний феномен.

Науково-технічний прогрес: сутність, наслідки, перспективи.

Технократизм і проблеми гуманізації техніки.

12. Предмет, значення та історичний розвиток логіки

Місце логіки в системі наук: зв'язок з філософією, психологією, мовознавством, інформатикою.

Значення логіки в інформаційному суспільстві та штучному інтелекті.

13. Поняття

Правила та помилки визначення (занадто широке/вузьке, коло у визначенні, тавтологія, суперечність).

14. Судження

Таблиці істинності для логічних сполучників

15. Умовивід

Ймовірнісні міркування.

16. Доведення, спростування та аргументація

Аргументація в науці, праві, публічних дискусіях: правила коректної полеміки.

7. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів та написання есе щодо проблемного питання за темою заняття.

Орієнтовні теми:

- Онтологічний поворот у філософії ХХ століття: від Гайдеггерового «буття» до постметафізичних стратегій Дерріда, Дельоза та Левінаса.
- Діалектика як метод і як онтологія: співвідношення гегелівської, марксистської та адорновської діалектики в контексті критики тотожності..
- Проблема трансцендентального суб'єкта: від Канта через Гуссерля до постструктуралістської критики (Фуко, Дерріда, Делёз)..
- Феномен відчуження: від Гегеля та Маркса до філософської антропології сучасності (Габермас, Жижек).
- Раціональність та її межі: класична, некласична та постнекласична раціональність у контексті наукових революцій та кризи наукової картини світу.
- Проблема «іншого» в сучасній філософії: від Гуссерля та Сартра через Левінаса до постколоніальної критики (Співак, Бгабга, Меммі).
- Філософія мови як онтологія: від Гайдеггера («мова — дім буття») до пізнього Вітгенштейна, Гадамера та Дерріда.
- Концепція «життєвого світу» у Гуссерля та Габермаса: від феноменологічного до комунікативно-раціонального проекту.
- Тіло як філософська проблема: від Декартового дуалізму через Мерло-Понті та феміністську критику до сучасних постгуманістичних підходів (Харауей, Брайдотті).
- Філософія техніки в епоху постгуманізму: від Гайдеггера («питання про техніку») через Еллію та Фейєрбаха до Бернхарда Штіглера та сучасних дискусій про штучний інтелект.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 16

8. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод;
- репродуктивний; метод проблемного виконання;
- частково-пошуковий (евристичний).

9. Методи контролю

Поточний контроль, усне опитування, перевірка рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання, модульна контрольна робота, екзамен.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю і на екзамені. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль. В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння висловлювати власну думку, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань освітньої компоненти.

При **перевірці рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання** оцінці підлягають: самостійне опрацювання окремих питань теми, написання рефератів.

При виконанні **модульних (контрольних) завдань** оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, інші завдання.

Система підсумкового контролю. Формою підсумкового контролю є екзамен. Студент має право не складати екзамен і отримати оцінку за результатами ПМК, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку і позитивно (більш ніж на 60 балів) вирішив тестові завдання.

Якщо студент отримав незадовільну оцінку або не згоден з оцінкою за результатами ПМК, він повинен скласти екзамен.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота																Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	100
6	6	6	7	7	6	6	6	6	7	6	6	7	6	6	6	

Шкала оцінювання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 16

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник; 3-тє вид., переробл. Харків: Право, 2020. 432 с.
2. Конверський А.Є. Традиційна логіка: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 408 с.
3. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.
4. Литвинчук О. В. Філософія: навчальний посібник. 2021. 403 с.
<http://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Litvinchuk.pdf>
5. Сторожук С. В., Гоян І. М., Матвієнко І. С. Логіка: Навчальний посібник. Київ: Вадекс, 2020. 370 с.
6. Філософія: підручник для студентів вищ.навч.закл. / Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумайстер, І.С. Добронравова, В.В. Ільїн; за ред. Л. В. Губернський. вид. 2-ге, перероб, і допов. Харків: Фолио, 2018. 620 с.
7. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо; вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Говерла, 2021. 440 с.
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
8. Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2021. 264 с.
<https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4392/1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%D0%A2%D0%9A2021.pdf>
9. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
10. Slyusar V., Kozlovets M., Horokhova L., Chaplinska O. Phenomenon of targeted advertising in postpanoptic society. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. 2021. 8 (85). P.48–56. <http://humstudies.com.ua/article/view/243385/241264>
11. Slyusar V. Informational Violence in the Symbolic Exchange and Modern Mediareality: the Modus Dimension. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*. 2019. № 1 (85). P. 25-35. <https://eprints.zu.edu.ua/30501/1/5.pdf>
12. Yakovleva O., Slyusar V., Kushnir O., Sabovchuk, A. New trends in scientific and technological revolution (STR) and transformation of science and education systems in the paradigm of

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 15 / 16

sustainable development. *E3S Web of Conferences*. 2021. № 277 https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2021/53/e3sconf_icees2021_06006.pdf

Допоміжна література

1. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г., Андрущенко Т.І., Мозговий А.А. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2010. 464 с.
2. Вандишев В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять : навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 474 с.
3. Воронюк О. Л. Філософія : підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2013. 224 с.
4. Губар О. М. Філософія: Інтерактивний курс лекцій : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. 416 с.
5. Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Розумний В.П. Філософія: навч. посібник. 7-е вид. д, стереотип. Київ : Вікар, 2008. 534с.
6. Історія філософії [Текст] : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. Ужгород : Патент, 2014. 839 с.
7. Касьян В. І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів : навч. посібник. 5-е вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2008. 347 с.
8. Кремень В. Г. Філософія: Логос, Софія, Розум : підручник. Київ: Книга, 2007. 432 с.
9. Мозгова Н. Філософія в системі освіти: теоретична реконструкція дискусії київських філософів кінця ХІХ- початку ХХ ст. *Вища освіта України*. 2020. № 1. С. 28 – 33.
10. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посібник; 5-е вид., стереотип. Львів: Новий Світ-2000, 2011. 504 с.
11. Причепій Є. М. Філософія : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Академвидав, 2008. 592 с.
12. Саух Ю. П. Філософія буддизму. Глобалізаційний вимір : монографія. Київ: МП Леся, 2009. 224 с.
13. Світайло Л.Д., Мельничук М.С., Слюсар В.М. Філософія: навчально-методичний посібник. Рівне: Вид-во НУВГП, 2012. 270 с.
14. Смольков О. А. Філософія : навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. Львів : Магнолія 2006, 2009. 460 с.
15. Стеценко К. Філософія емпіризму Ф. Бекона та її вплив на становлення сучасного освітнього процесу Великої Британії. *Вища освіта України*. 2012. №4. С.107.
16. Табачковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В., Андрос Є., Дондюк А. Філософія: Світ людини : курс лекцій: навч. посібник. Київ: Либідь, 2003. 432с.
17. Філософія: Словник-довідник : навч. посібник. 2-ге вид., доп., випр., і перероб. Київ: Дельта, 2009. 284 с.
18. Щерба С. П. Філософія: підручник. [5-е вид.]. Київ : Кондор, 2011. 548 с.
19. Slyusar V. M., Khrystokin G. V., Yastrebova A. O. Is dialogue possible in the post-truth era? (Media philosophy and social and communication studies) *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*. 2023. № 1 (93). P. 29 – 40.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б/ОК.5- 1-2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 16 / 16</i>

3. Спеціалізована е-бібліотека філософської літератури Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу:
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ph/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=